

Kuna leśna (tumak) (*Martes martes*)

I. Występowanie i siedlisko

Kuna leśna występuje na terenie całej Europy, poczynając od południowo zachodnich terenów (Balearów), poprzez półwysep skandynawski, całą Europę środkową oraz południową, a także większą część Azji z górami Kaukazu włącznie. Zamieszkuje tereny leśne, w których tworzy gniazda w opuszczonych dziuplach lub załamach skalnych. Przy doborze siedliska wybiera raczej stare lasy mieszane. U nas populacja tumaka jest niemal równomierna na terenie całego kraju i wykazuje ustabilizowany aczkolwiek niewysoki poziom.

II. Charakterystyka ogólna

Tumak jest średniej wielkości drapieżnikiem nieco większym od kuny domowej. Długość ciała wynosi 45-60 cm a długość ogona około 20 cm. W różnych siedliskach, zależnych od lokalizacji geograficznej występują osobniki proporcjonalnie większe lub mniejsze od ogólnych założeń. Wśród kun leśnych występuje dymorfizm płciowy, samiec jest większy od samicy nawet do 30 %. Futro kuny zmienia się dwa razy w roku. W czasie zimy jest puszyste i lśniące, w czasie letnim krótkie i ościste. W okresie zimy podeszwy łap porośnięte są również gęstym futrem, co powoduje, że kuna idąc po świeżym śniegu nie zapada się. Podgardle tumaka ozdobione jest krawatem, w kolorystyce może być on żółty a czasem nawet wpadający w pomarańczowy. Ogon kuny jest długi i puszysty a uszy stosunkowo duże i trójkątne.

III. Odżywianie

Kuna leśna odżywia się głównie pokarmem zwierzęcym. Podstawą jej diety są głównie gryzonie, które mają największy wpływ na stan populacji tumaka. Zazwyczaj rok po wysypie gryzoni, drastycznie zwiększa się liczba młodych wyprowadzanych przez kuny. Jej przysmakiem są wiewiórki, które w ekwilibrystyczny sposób ściga po koronach drzew wykazując się niesamowitą zwinnością. Żywi się również jajami, płazami, owadami oraz rybami. Poluje zarówno na drzewach jak i na ziemi. W okresie letnim przygotowuje zapasy na zimę zagrzebując pokarm w ziemi lub pozostawiając go w starych dziuplach.

IV. Rozmnażanie i rozwój

Cykl rozrodczy tumaka jest identyczny z cyklem kuny domowej. Okres godów kuny przypada na miesiące czerwiec - sierpień. Wtedy żyjące samotnie samce i samice łączą się w pary. Samiec zwykle zapładnia więcej niż jedną samicę. Odgłosy wydawane w tym okresie mogą przypominać miauczenie kota. Kopulacja odbywa się przeważnie w nocy. Podczas samego aktu (podobnie jak ma to miejsce u kota domowego) samiec wgrzyza się w kark samicy, przytrzymując ją w ten sposób. Zapłodniona samica po około 275 dniach wydaje na świat potomstwo, przeważnie 3 do 4 ślepych i nieowłosionych młodych. Ciąża u kun trwa bardzo długo, gdyż występuje tu wstrzymanie rozwoju płodu na poziomie pierwszych podziałów komórkowych. Dalsze podziały następują w okolicach lutego następnego roku. Młode osiągają dojrzałość w wieku 14 do 25 miesięcy, choć bywają przypadki, w których samica zachodzi w ciążę już w następnym roku po swoich narodzinach. W około 10 tygodni po narodzinach młode opuszczają gniazdo aby w 13-15 tygodniu „pójść na swoje” opuszczając na stałe rodzinny dom.

V. Zachowanie

Aktywność dobową kuny przypada na godziny nocne oraz wieczorne. Są terytorialistami, przy czym areal osobniczy jest zazwyczaj mniejszy od terenu łowieckiego, przez co może dochodzić do rywalizacji o pokarm pomiędzy osobnikami ze sobą sąsiadującymi. Tereny samic są dużo mniejsze od tych zajmowanych przez samce. W okresie zimowym (kiedy jest mniejsza dostępność pokarmu) osobniki zaczynają wykazywać większą agresję wobec siebie, jak również znakują teren częściej i w większej ilości miejsc. Agresja ta tłumaczona jest jako chęć rozproszenia młodych kun zanim na świat przybędzie rzut nowego pokolenia.

VI. Ekologia gatunku

Tumak jest cennym ekologicznie gatunkiem utrzymującym wraz z innymi drapieżnikami stabilność w populacjach gryzoni. Potrafi jednak dać się we znaki na terenach, na których występują kuraki, gdyż ich jaja stają się bardzo często jej łupem.

VII. Słowniczek

Niedokuna – o młodej kunie.